

**ΤΑΞΗ:** Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:** ΙΣΤΟΡΙΑ

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ:** ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ:** ΜΙΛΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

**ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ**

**ΘΕΜΑ Α1**

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. Οργανικός Νόμος
- β. Τυπογραφείο Τραπεζούντας
- γ. Ηνωμένη Αντιπολίτευσις

**Μονάδες 15**

**ΘΕΜΑ Α2**

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη Σωστό, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α. Η αποτυχημένη επιχείρηση του Φαβιέρου (1827-1828) γέννησε νέο κύμα Χίων προσφύγων προς τη Σάμο και τις Κυκλάδες.
- β. Οι επαναστατικές κυβερνήσεις δεν οργάνωσαν συνοικισμούς προσφύγων.
- γ. Οι πρόσφυγες εντάχθηκαν στο κόμμα του Βενιζέλου τόσο ως ψηφοφόροι όσο και ως πολιτευτές, βουλευτές και υπουργοί.
- δ. Το 1920 η Ελλάδα είχε 20% μη Έλληνες ορθόδοξους, ενώ το 1928 μόλις 6%.
- ε. Στη δεκαετία 1932-1942, διπλασιάστηκε ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων χάρη στην έλευση των προσφύγων.

**Μονάδες 10**

**ΘΕΜΑ Β1**

Να αναφερθείτε στην εξέλιξη του Κρητικού Ζητήματος από τη ανάδειξη του Βενιζέλου ως πρωθυπουργού της Ελλάδας το 1910 μέχρι και τον Φεβρουάριο του 1913.

**Μονάδες 13**

**ΘΕΜΑ Β2**

Να αναφερθείτε στη δίχρονη προεδρία του μητροπολίτη Χρυσάνθου στην Τραπεζούντα μέχρι και την εκ νέου κατοχή της πόλης από τους Νεότουρκους το 1918 [ μονάδες 8 ] και στην δράση του υπέρ του Ποντιακού Ζητήματος κατά την επίσκεψή του στο Εριβάν [μονάδες 4].

**Μονάδες 12**

## ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

### ΘΕΜΑ Γ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες του παραθέματος να αναφερθείτε στην εξέλιξη του Ποντιακού ζητήματος κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου της Ειρήνης: α) ποια ήταν η στάση του Βενιζέλου και πώς δικαιολογείται [μονάδες 10] β) ποιες υπήρξαν οι αντιδράσεις των Ποντίων και του Μητροπολίτη Χρύσανθου [μονάδες 10] και γ) ποια η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων [μονάδες 5];  
Μονάδες 25

#### Πηγή 1

Το υπόμνημα που συνέταξε ο Ελευθέριος Βενιζέλος διανεμήθηκε στις συμμαχικές αντιπροσωπείες τις πρώτες μέρες του 1919. Σε σημαντικό βαθμό αποτελούσε ένα ανεπίσημο υπόμνημα [...]: οι αρμενικές επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, μαζί με τις αντίστοιχες ρωσικές, θα συνιστούσαν ανεξάρτητο αρμενικό κράτος. Το κράτος αυτό θα ετίθεντο προσωρινά υπό την κηδεμονία μίας Μεγάλης Δύναμης, σύμφωνα με το σύστημα των εντολών που επρόκειτο να εισαγάγει η ΚΤΕ. Η επικράτειά του θα συμπεριλάμβανε τα βιλαέτια της Τραπεζούντας και των Αδάνων, με εγγυήσεις αυτονομίας για τον ελληνικό πληθυσμό. [...]

Η πρόταση να περιληφθεί ο Πόντος στο αρμενικό κράτος συγκέντρωσε τα πυρά της Κεντρικής Ενώσεως Ποντίων. Επικρίσεις υπήρξαν και από τις αλυτρωτικές οργανώσεις των Δωδεκανήσων και των Βοριοηπειρωτών. Σχολιάζοντας τις αντιδράσεις αυτές, ο Βενιζέλος έγραψε στον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης Ρέπουλη: «Πρώτιστη αρετή του πολιτικού είναι να προβαίνει εν καιρώ εις τας αναγκαίας θυσίας διά να ασφαλίση μεγάλα αποτελέσματα.»

**Ελευθέριος Βενιζέλος, Από το όραμα της Μεγάλης Ελλάδας, Εξόριστος στο Παρίσι, εκδ. ΤΑ ΝΕΑ ΙΣΤΟΡΙΑ, τόμος Β**

#### Πηγή 2

Την κύρια ευθύνη για την προβολή των ποντιακών θέσεων στη Συνδιάσκεψη Ειρήνης ανέλαβε ο Μητροπολίτης Χρύσανθος. Μαζί με τον τοποτηρητή του Πατριαρχικού θρόνου, μητροπολίτη Προύσας Δωροθέο και τον Πατριαρχικό σύμβουλο, ο Χρύσανθος πήγε στο Παρίσι για να διεκδικήσει, στη Διάσκεψη, τα δίκαια του αλύτρωτου ελληνισμού. Εκεί, υπέβαλε ένα εκτενές υπόμνημα [...] που υποστήριζε ότι: «Η χώρα του Πόντου περιλαμβάνει το βιλαέτιον Τραπεζούντος, ένα τμήμα του βιλαετίου Σεβαστείας και ένα μικρό τμήμα του βιλαετίου της Κασταμονής. Κατοικείται υπό πληθυσμού άνω των 600.000 Ελλήνων, εις τους οποίους δέον να προστεθώσιν αι 250.000 Έλληνες, οίτινες κατέφυγον εις τον Καύκασον και την Νότιον Ρωσίαν, μεταναστεύσαντες από του 1880 ως πρόσφυγες ένεκα της κακής διοικήσεως των Τούρκων. Αι 250 αύται χιλιάδες Ελλήνων ανυπομόνως αναμένουσι την απελευθέρωσιν της χώρας των ίνα δυνηθώσι να επιστρέψωσι. » και ζητούσε την ίδρυση «Αυτόνομου Ελληνικού Κράτους».

Στο πλαίσιο της διπλωματικής του δράσης ο μητροπολίτης Τραπεζούντας παρουσίασε το ποντιακό ζήτημα στον Γάλλο πρωθυπουργό Πονανκαρέ, καθώς και στα μέλη της αγγλικής αποστολής, μάλιστα στον Κλεμανσώ έδωσε και πρόσθετο σημείωμα. Στη συνομιλία του με τον πρόεδρο των Η.Π.Α. Ουίλσον, στις 16 Μαΐου 1919, προέβαλε τις ελληνικές θέσεις για το θέμα του Πόντου και πρότεινε τη δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους υπό αμερικανική εντολή, [...] όμως καμία από τις μεγάλες δυνάμεις δε δεσμεύτηκε για την ίδρυση ενός αυτόνομου κρατικού μορφώματος στον Πόντο. Αντίθετα, οι Βρετανοί και οι Αμερικανοί αντιπρόσωποι δέχτηκαν να συμπεριληφθεί η Τραπεζούντα και η

Αργυρούπολη στη Μεγάλη Αρμενία, ενώ η Σαμψούντα θα παραχωρούταν στην Τουρκία και το Λαζιστάν στην Γεωργία.

**Χρυσοστομίδου Ειρήνη, Ποντιακή Δημοκρατία «Το όραμα της ίδρυσης και η πορεία στο πλαίσιο των πολιτικών ζυμώσεων και των διπλωματικών παιχνιδιών στην Ευρώπη μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.», Μεταπτυχιακή εργασία, Κομοτηνή 2010**

#### **ΘΕΜΑ Δ1**

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες που μπορείτε να αντλήσετε από το παράθεμα να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα α) τι προέβλεπε το κείμενο των μεταρρυθμίσεων (1906) στο οποίο κατέληξαν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ του Βενιζέλου, της ελληνικής κυβέρνησης και των Μεγάλων Δυνάμεων για το κρητικό ζήτημα (μονάδες 15) β) πότε πραγματοποιήθηκαν οι μεταρρυθμίσεις αυτές και ποια η σημασία τους για την ολοκλήρωση του εθνικού οράματος των Κρητών (μονάδες 10);

**Μονάδες 25**

#### **Πηγή 1**

Με βάση την έκθεση της διεθνούς επιτροπής οι Ευρωπαίοι εκπρόσωποι κατέληξαν σε δύο διαπιστώσεις: α) η μόνη βιώσιμη λύση για το Κρητικό ζήτημα ήταν η ένωση και β) η στάση του πρίγκιπα Γεωργίου παρεμπόδιζε την ομαλή, προσωρινή έστω, διαρρύθμιση των εσωτερικών πολιτικών πραγμάτων του νησιού. [...]

Όσον αφορά στα θέματα εσωτερικής διοίκησης της Κρήτης αποφασίστηκε : α) η αποχώρηση των διεθνών στρατευμάτων μετά την αποκατάσταση της τάξης στο νησί, β) η αναδιάρθρωση της χωροφυλακής και η δημιουργία πολιτοφυλακής από Έλληνες αξιωματικούς που θα διαγράφονταν από τις τάξεις του Ελληνικού στρατού, γ) η χορήγηση νέου δανείου 9.300.000 γαλλικών φράγκων και η αναστολή έως το 1911 της πληρωμής των τόκων του αρχικού δανείου, δ) η αναθεώρηση του κρητικού συντάγματος, ε) η εκχώρηση στον βασιλιά της Ελλάδας του δικαιώματος να διορίζει εκείνος τον ύπατο αρμοστή έπειτα από έγκριση των Δυνάμεων.

Οι ευρωπαϊκές αποφάσεις, παρότι απέκλειαν την ένωση, θεωρήθηκαν σημαντικό βήμα προς την ενωτική κατεύθυνση και νίκη της αντιπολίτευσης, η οποία έβλεπε τις προσδοκίες της να δικαιώνονται. Ο πρίγκιπας Γεώργιος αρχικά αρνήθηκε να δεχτεί εφαρμογή των αρχών του συνταγματικού πολιτεύματος επικαλούμενος «εθνικούς κινδύνους». Όταν διαπίστωσε όμως την εμμονή των Μεγάλων Δυνάμεων στις αποφάσεις τους και στην ευθυγράμμιση με αυτές της ελληνικής κυβέρνησης Θεοτόκη, υποχρεώθηκε να υποβάλει την παραίτησή του.

**ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ**

*Ιστορία των Ελλήνων, том 14, εκδ. Δομή*

#### **Πηγή 2**

Ο Βενιζέλος χαιρέτισε το γεγονός της εκκένωσης (1909) της Μεγαλονήσου από τα τελευταία ευρωπαϊκά στρατεύματα από τις στήλες του «Κήρυκα» :

«Από επτά όλων αιώνων, αφ΄ης η Κρήτη κατελήφθη υπό των Ενετών, πρώτην φοράν από της χθες (15 Ιουλίου) το κρητικόν έδαφος δεν πατείται υπό ξένου στρατιώτου. Βεβαίως τα ευρωπαϊκά στρατεύματα δεν κατείχον την νήσον ως Κατακτηταί, αλλ΄ ως Ελευθερωταί και Προστάται. Παρά την ιδιότητά των όμως ταύτην τα ευρωπαϊκά στρατεύματα είχαν και την ιδιότητα των Κηδεμόνων, υπό την κηδεμονίαν δε ταύτην η ελευθερία ημών και η αυτοτέλεια είχαν τόσην πραγματικήν αξίαν, όσην εκάστοτε προηρείτο

να αποδίδη αυτή η ευμένεια των προσατών. Υπάρχουν οι κηρύττοντες, ότι ουδέν ουσιαστικώς εκερδίσασμεν διότι την στρατιωτικήν κατοχήν αντικατέστησεν η παρουσίαν των φυλακίδων. Αλλά μόνον οικτρά παρερμηνεία των πραγμάτων δύναται να οδηγή εις τοιαύτας κρίσεις. Η στρατιωτική κατοχή ήρθη εξ ολοκλήρου και συν αυτή, εκλειπούσης της συγκυριαρχίας των Δυνάμεων, ανέκυψεν αδέσμευτα η κυριαρχία του κρητικού λαού.»

*Κ. Σβολόπουλος, ΙΕΕ, τομ. ΙΔ', σελ. 215*



**ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ**

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος